

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników oraz działań prewencyjnych KRUS w 2014 roku

Rada Ochrony Pracy wysłuchała 26 stycznia 2016 r. informacji przedstawionej przez przedstawicieli Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na temat wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników oraz działań prewencyjnych KRUS w 2014 roku. Z informacji tej wynika, że w ciągu ostatnich 10 lat stan bezpieczeństwa pracy wśród osób ubezpieczonych w KRUS uległ znaczącej poprawie. W latach 2005 - 2014 liczba zgłoszonych do KRUS wypadków zmniejszyła się o 34,6%, a liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań o 25%; wskaźnik wypadkowości (liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań przypadająca na 1 000 ubezpieczonych) zmalał o niemal 19%, a liczba wypadków śmiertelnych, zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań, zmniejszyła się w tym okresie o niemal 40%. Równocześnie w latach 2006-2014 wzrosła jednak ponad dwukrotnie (ze 136 do 250) liczba chorób zawodowych rolników zakończonych wypłatą jednorazowego odszkodowania.

Porównanie stanu bezpieczeństwa w rolnictwie w roku 2014 w stosunku do roku 2013 nie wskazuje na znaczące zmiany. Liczba wypadków zakończonych wypłatą jednorazowych odszkodowań zmniejszyła się wprawdzie o 1%, jednak zmalała również liczba osób ubezpieczonych; dlatego w roku 2014 wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym był o 0,1 wyższy niż w roku 2013; liczba wypadków śmiertelnych pozostawała na tym samym poziomie co w roku 2013. W roku 2014 wypłacono natomiast o 6,8% więcej odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową.

Zwraca uwagę duże zróżnicowanie wskaźników wypadkowości oraz chorób zawodowych wśród rolników na terenie poszczególnych województw: wskaźniki wypadkowości są najwyższe w województwach podlaskim, lubelskim i wielkopolskim wynosząc od 12,4 do 13,5, a najniższe w województwach śląskim (6,6) i opolskim (5,4); do województw o najwyższych wskaźnikach zapadalności na choroby zawodowe należą podlaskie i warmińsko-mazurskie.

Z przedstawionych przez KRUS analiz wynika, że od lat dominują te same zdarzenia powodujące urazy (za które wypłacono odszkodowanie). Również w roku 2014 najczęściej były to zdarzenia zaliczane do następujących grup: „upadek osób” (49% wypadków), „pochwycenia i uderzenia przez ruchome części maszyn i urządzeń” (13,1% wypadków) oraz „uderzenia, przygniecenia i pogryzienia przez zwierzęta” (12,0% wypadków). Przyczynami wypadków przy pracy są przede wszystkim niewłaściwa organizacja pracy (75,7% identyfikowanych przyczyn) i niewłaściwy stan maszyn, urządzeń, narzędzi i obiektów budowlanych (13,0% przyczyn). Wśród chorób zawodowych rolników od lat dominują choroby zakaźne oraz choroby układu oddechowego (astma oskrzelowa i zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych), a także choroby skóry. Od 2005 wzrasta liczba osób, które zapadły na choroby zakaźne przenoszone przez kleszcze (boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu).

Działania prewencyjne prowadzone przez KRUS w latach 2013 – 2014 były skierowane na kształtowanie świadomości rolników i ich rodzin oraz promowanie bezpiecznych zachowań w gospodarstwie rolnym, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń powodujących upadki osób w gospodarstwach rolnych oraz pochwycenia i uderzenia przez ruchome elementy maszyn i urządzeń. Popularyzacji wiedzy o zagrożeniach oraz zasadach ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym służyły przede wszystkim organizowane w ramach działań prewencyjnych szkolenia, spotkania i pogadanki oraz konkursy wiedzy o bhp w gospodarstwie rolnym dla rolników i młodzieży szkolnej, stoiska i punkty informacyjne na imprezach masowych dla rolników, pokazy bezpiecznej pracy i udzielania pierwszej pomocy, a także publikacje w prasie, radiu, telewizji i Internecie.

Wątpliwości budzi natomiast praktyka przyznawania „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” maszynom i urządzeniom, a zwłaszcza środkom ochrony indywidualnej, które wcześniej przeszły już odpowiednie procedury wymagane zgodnie z prawem Wspólnoty Europejskiej oraz polskimi uregulowaniami. Takie dublowanie procedur jest nieuzasadnione, a przytoczone w regulaminie zasady przyjmowania „Znaku Bezpieczeństwa KRUS” opierają się na nieaktualnych normach i procedurach dokumentowania oceny zgodności WE.

Rada potwierdzając szeroki zakres prowadzonych przez KRUS działań prewencyjnych wskazuje na potrzebę dalszego ich doskonalenia podkreślając konieczność:

1. ukierunkowania działań na likwidację zagrożeń i zapobieganie najczęściej występującym wypadkom, należącym w szczególności do takich grup jak: „upadek osób”, „pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń” oraz „uderzenie, przygniecenie i pogryzienie przez zwierzęta”,
2. informowania rolników o sposobach zapobiegania chorobom zawodowym (w tym wywołanych ukąszeniem przez kleszcze),

3. intensyfikowania działań prewencyjnych w tych regionach, w których wypadkowość i/lub zapadalność na choroby zawodowe jest najwyższa,
4. dalszej współpracy KRUS z instytucjami zaangażowanymi w ochronę zdrowia i życia oraz poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy mieszkańców wsi, w tym z Państwową Inspekcją Pracy, Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, Ochotniczą Strażą Pożarną, samorządami terytorialnymi oraz związkami i organizacjami skupiającymi rolników,
5. weryfikacji zgodnie z obowiązującym prawem zasad przyznawania „Znaku Bezpieczeństwa KRUS”.

**PRZEWODNICZĄCY
Rady Ochrony Pracy**

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, 9 lutego 2016 r.